

Міністерство освіти та науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Факультет музичного мистецтва
Кафедра музикознавства, фольклору та музичної освіти

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Методичні рекомендації до курсу
для здобувачів вищої освіти першого освітнього ступеня
«бакалавр» денної та заочної форм навчання
спеціальності В5 «Музичне мистецтво»
спеціалізації «Музичний фольклор»

Вступ до спеціальності. Методичні рекомендації до курсу для здобувачів вищої освіти першого освітнього ступеня «бакалавр» денної та заочної форм навчання спеціальності В5 «Музичне мистецтво» спеціалізації «Музичний фольклор». Укладач Л. В. Алієва. Рівне, 2025. 26 с.

Укладач:

Алієва Л. В., викладач кафедри музикознавства, фольклору та музичної освіти факультету музичного мистецтва РДГУ.

Рецензенти:

Гапон Л. Д., старший викладач кафедри музикознавства, фольклору та музичної освіти факультету музичного мистецтва РДГУ.

Ярмола В. С., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музичної фольклористики Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка.

Методичні рекомендації укладено у відповідності до Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності В5 «Музичне мистецтво». Вміст методичних рекомендацій – плани практичних занять, завдання до самостійної роботи, тестові завдання для самоконтролю, питання підсумкового контролю тощо – покликані сприяти покращенню підготовки кваліфікованих фахівців галузі народномузичного мистецтва, викладачів профільних дисциплін середніх та вищих навчальних закладів музичного спрямування.

Обговорено на засіданні кафедри музикознавства, фольклору та музичної освіти РДГУ (протокол № 1 від 14.01.2025 р.).

Рекомендовано до друку навчально-методичною радою факультету музичного мистецтва РДГУ (протокол № 2 від 05.02.2025 р.).

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2025.

© Алієва Л. В., 2025.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Програма навчальної дисципліни	7
Плани та завдання до практичних занять	8
Методичні поради щодо організації самостійної роботи	13
Завдання для самостійної роботи.....	14
Тестові завдання для самоконтролю.....	18
Питання для підготовки до підсумкового контролю	23
Список літератури, рекомендованої для опрацювання.....	24

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У процесі підготовки кваліфікованих фахівців у сфері народномузичного мистецтва кафедра музикознавства, фольклору та музичної освіти акцентує основну увагу на розвиток у здобувачів вищої освіти природно-мистецьких здібностей до вокального та інструментального виконавства, а також формування у них початкових науково-дослідницьких навичок. Це реалізується шляхом залучення здобувачів до збирацької експедиційно-польової та кабінетної роботи через запис фольклорних матеріалів, їх кафедральну презентацію, подальшу музично-етнографічну транскрипцію й аналітичне опрацювання у формі наукових рефератів, курсових та дипломних робіт.

Курс «Вступ до спеціальності» належить до обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» і спрямований на підготовку спеціалістів галузі музичного мистецтва та викладачів профільних дисциплін середніх та вищих навчальних закладів музичного спрямування.

Мета дисципліни «Вступ до спеціальності» покликана сформувати у здобувачів вищої освіти найзагальніше цілісне уявлення про сучасне етномузикознавство як комплекс наукових дисциплін, що вивчають музичну культуру усної (безписемної) традиції в усіх її проявах, визначити місце етномузикознавства в системі гуманітарних та мистецтвознавчих наук, а також подати основні поняття про його теоретико-методологічні засади, матеріальні ресурси, термінологічну базу, фундаментальну проблематику за майже 200-літню історію розвитку в світовому масштабі.

Завдання курсу – оволодіти базовими знаннями з музичної фольклористики, які є введенням до низки предметів методико-теоретичного циклу, що згодом розглядаються ґрунтовніше (експедиційно-польова робота, український музичний фольклор, аналіз народномузичних творів, музично-етнографічна транскрипція тощо) і являють собою неодмінну складову професійної підготовки музиканта-фольклориста.

У результаті зазвosenня дисципліни передбачено формування наступних загальних та фахових компетентностей:

- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

- Навики міжособистісної взаємодії.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність працювати автономно.
- Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
- Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
- Здатність використовувати знання про основні закономірності і досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
- Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
- Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
- Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень музичної культури.
- Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Після завершення вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- визначення поняття «етномузикознавства», історичні назви етномузикології;
- основні завдання етномузикології як науки;
- емпіричні й теоретичні способи дослідження в етномузикознавстві;
- основні періоди українського етномузикознавства;

розуміти: специфіку етномузикознавства як складової різних наукових дисциплін (етнографії, фольклористики, музикознавства, антропології) і як самостійної наукової дисципліни;

бути здатним:

- демонструвати отримані знання у педагогічній діяльності;
- демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності;
- відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію;

- демонструвати володіння музично-аналітичними навичками для жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору в процесі створення виконавських та педагогічних інтерпретацій;
- застосовувати теоретичні знання та навички в менеджерській, лекторській практичній діяльності;
- виявляти розуміння фінансово-адміністративних принципів організації мистецьких заходів, закладів культури та музичної освіти;
- зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються;
- приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

Пропоновані методичні рекомендації спрямовані на оптимізацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти денної та зочної форм навчання, зокрема, продуктивну роботу на практичних заняттях, а також ефективну організацію самостійної роботи здобувачів під час вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності».

Програма навчальної дисципліни

№ з/п	Назви змістових модулів та тем
НАВЧАЛЬНИЙ МОДУЛЬ І	
Змістовий модуль 1. Вступ до етномузикознавства. Об'єкт. Проблематика	
Тема 1.	Поняття предмета. Об'єкт.
Тема 2.	Теоретична література вступу до етномузикознавства.
Тема 3.	Ознаки фольклору. Носії фольклору. Репертуар.
Тема 4.	Функція народної музики.
Тема 5.	Культуро-жанрова систематика українського фольклору.
Змістовий модуль 2. Документування народної музики. Історія українського етномузикознавства.	
Тема 6.	Основи документування народної музики.
Тема 7.	Специфіка польової роботи. Моральний кодекс збирача.
Тема 8.	Зародження фундаментального етномузикознавства (кінець XIX – середина XX ст.).
Тема 9.	Етномузикознавство другої половини XX ст.
Тема 10.	Розвиток української етномузикології на зламі XX-XXI століття. Перспективи.

Плани та завдання до практичних занять

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Вступ до етномузикознавства.

Об'єкт. Проблематика

ТЕМА 1. Поняття предмета. Об'єкт.

План

1. Визначення понять «фольклор», «етномузикознавство».
2. Характеристика етномузикознавства як складова різних наукових дисциплін.
3. Основні теоретичні питання вступу до етномузикознавства.

Завдання:

1. Індивідуальне опитування: визначення поняття «фольклор» за версіями відомих етномузикологів.
2. Участь в обговоренні: етномузикознавство як складова різних наукових дисциплін.
3. Фронтальне опитування: назвіть основні теоретичні питання вступу до етномузикознавства.

ТЕМА 2. Теоретична література вступу до етномузикознавства.

План

1. Два види літератури вступу до етномузикознавства: теоретична та популярна.
2. Праці періоду становлення вітчизняного етномузикознавства та їх автори.
3. Провідні видання етномузикологів зарубіжжя.

Завдання:

1. Фронтальне опитування: на які види поділяється література вступу до етномузикознавства.
2. Робота з фаховою літературою: анотування статті Ф. Колесси «Про вагу народних дослідів над усною словесністю» / Ф. Колесса «Фольклористичні праці». Київ. Наукова думка, 1970. С.17–23.
3. Участь в обговоренні: постаті, з якими пов'язане становлення вітчизняного етномузикознавства, їх наукові доробки.

ТЕМА 3. Ознаки фольклору. Носії фольклору. Репертуар.

План

1. Основні ознаки фольклорного твору.
2. Носії фольклору. Визначення, класифікація за способом виконання, громадським становищем та якістю виконання.
3. Три основні групи середовищного репертуару: ядерна, периферійна, маргінальна.

Завдання:

1. Індивідуальне опитування: назвіть первинні ознаки фольклорного твору.
2. Участь в обговоренні: носії фольклору та їх класифікація.
3. Фронтальне опитування: охарактеризуйте три основні групи середовищного репертуару.

ТЕМА 4. Функція народної музики.

План

1. Функціональність як істотна ознака народної музики.
2. Дві найважливіші функції в житті кожної суспільної групи – трудова і дозвілєва.
3. Специфіка трудового фольклору. Основні жанри. Табуїзованість.
4. Календарно-, родинно-обрядова та необрядова творчість народу як основа його дозвілля.

Завдання:

1. Участь в обговоренні: функціональність як істотна ознака народної музики.
2. Фронтальне опитування: охарактеризувати найважливіші функції в житті кожної суспільної групи.
3. Індивідуальне опитування: назвіть жанри фольклору, що входять до дозвілєвої функції.

ТЕМА 5. Культуро-жанрова систематика українського фольклору.

План

1. Три підходи до класифікації народної творчості: філологічний, етнографічний, етномузичний.
2. Основні способи виконання народної музики – епічний, ліричний, драматичний.
3. Визначення поняття мелотипу в музичній фольклористиці.

4. Загальні положення культуро-жанрової систематики українського музичного фольклору. Етнокультури. Поділ на жанрові цикли.

Завдання:

1. Індивідуальне опитування: назвати три підходи до класифікації усно-поетичної і музичної творчості
2. Фронтальне опитування: автори та основні положення культуро-жанрової концепції.
3. Робота з фаховою літературою: анотування статті Б. Луканюка «Культуро-жанрова концепція С. Людкевича: До постановки питання [початок]» (Четверта конференція дослідників народної музики червононоруських (галицько-володимирських) та суміжних земель: матеріали / упорядник Богдан Луканюк. Львів, 1993. С. 7–14).

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Документування народної музики.
Історія українського етномузикознавства.**

ТЕМА 6. Основи документування народної музики.

План

1. Дві ери документування народної музики – слухова та механічного звукозапису.
2. Еволюція звукозаписуючих засобів.
3. Мета запису народної музики.
4. Основні форми збирацької роботи, класифікація експедицій за типом та складом учасників.

Завдання:

1. Характеристика двох ер документування народної музики: специфіка і головні постаті.
2. Визначення основних форми збирацької роботи.
3. Участь в обговоренні: види фольклористичних експедицій за типом та складом учасників.

ТЕМА 7. Специфіка польової роботи. Моральний кодекс збирача.

План

1. Підготовка до проведення експедиції.
2. Обставини запису народномузичних творів.
3. Основні способи опитування інформантів.
4. Золоте правило етики збирача.

Завдання:

1. Розгляд основних етапів підготовки до фольклористичної експедиції.
2. Участь в обговоренні: способи опитування інформантів – переваги та недоліки кожного з них.
3. Робота з фаховою літературою: ознайомлення з регіональним питальником: Рибак Ю. Народновокальна творчість Середнього Полісся: розширений питальник: методичні рекомендації для студентів кафедри музичного фольклору. Рівне: РДГУ, 2001. 34 с.

ТЕМА 8. Зародження фундаментального етномузикознавства (кінець XIX – середина XX ст.).**План**

1. Зародження наукового етномузикознавства.
2. Історизм як кардинальна проблема.
3. Класичне порівняльне музикознавство, його значення для становлення національних етномузикознавчих шкіл.
4. Плеяда видатних вчених-етномузикологів, їх наукові доробки.

Завдання:

1. Ознайомлення з періодом зародження наукового українського етномузикознавства – основні постаті, напрями досліджень.
2. Характеристика основних фольклористичних праць дослідників кінця XIX – середини XX ст.
3. Робота з фаховою літературою: анотування розділу «Музична фольклористика кінця XIX – середини XX ст.» праці А. Іваницького «Українська музична фольклористика: Методологія і методика» (Київ: Заповіт, 1997. С.102–112).

ТЕМА 9. Етномузикознавство другої половини XX ст.**План**

1. Зміни в розумінні ключових методологічних питань етномузикології.
2. Зародження етномузичної культурології.
3. Стан української музичної фольклористики.
4. Відродження теоретичної думки. Основні напрями досліджень другої пол. XX ст.

Завдання:

1. Робота з фаховою літературою: ознайомлення з дослідженням Софії Грици «Українська фольклористика XIX – початку XX століття і музичний фольклор. Київ; Тернопіль, 2007. 152 с.: іл.».

2. Характеристика основних напрямів етномузикологічних досліджень другої половини XX ст.
3. Участь в обговоренні: стан української музичної фольклористики у другій половині XX ст.

ТЕМА 10. Розвиток української етномузикології на зламі XX-XXI століття. Перспективи.

План

1. Базові українські етномузичні центри в кінці XX – на початку XXI століття.
2. Регіональні осередки фольклористичних досліджень.
3. Розбудова української етномузичної педагогіки.
4. Теоретичні підоснови практичної професіоналізації традиційної народної музики.

Завдання:

1. Ознайомлення з основними українськими етномузичними центрами з кінця минулого століття до сьогодення.
2. Робота з фаховою літературою: анотування статті Л. Добрянської та І. Довгалюк «Етномузикологія України на зламі XX-XXI століть (1991-2021): осередки, педагогіка, документування» (Проблеми етномузикології. 2021. Вип. 16. С. 5-23. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Petnomuz_2021_16_3).
3. Участь в обговоренні: зародження та розвиток української етномузичної педагогіки.

Методичні поради щодо організації самостійної роботи

Для результативного виконання завдань самостійної роботи з дисципліни «Вступ до спеціальності» слід планомірно і послідовно вчитувати та конспектувати рекомендовану викладачем теоретичну літературу. При підготовці повідомлень на пропоновані теми необхідно опрацьовувати кілька джерел інформації (друковані праці, збірники народної музики, фонди Лабораторії музичної етнографії кафедри музикознавства, фольклору та музичної освіти РДГУ, інтернет-ресурси тощо), аналізуючи які, робити власні висновки з досліджуваного питання.

Стислий виклад змісту наукових праць вибудовувати за вказаними темами і підтемами. Рекомендований обсяг конспектів – 5 сторінок комп'ютерного набору 14-м шрифтом.

Готуючись до відповідей на вказані у модулях питання, потрібно скласти план до кожного з них і практикувати відповідати вголос. Бажано записувати усні відповіді на диктофон, а після цього вислуховувати їх і виправляти допущені помилки. Така кропітка робота дасть безцінні навички в освоєнні необхідних знань з дисципліни «Вступ до спеціальності».

Важливу роль у самостійній роботі здобувачів кафедри відіграє експедиційно-польова робота в рідному осередку. На основі власноруч зібраних етнографічних матеріалів, записів різножанрових пісень та інструментальних мелодій, здобувачі вищої освіти можуть готувати повідомлення про носіїв народної музики, основні жанри обрядової календарної та родинної творчості, регіональну специфіку традиційного виконавства.

Успіх самостійної підготовки до занять здобувачів вищої освіти залежить від правильного спрямування та визначення завдань, які може якісно виконати здобувач. Самостійна робота вимагає підвищеної активності, поступовості і послідовності при засвоєнні матеріалу, творчої ініціативи. Важливими факторами при самостійному опрацюванні матеріалу є вміння планувати роботу і вільний час, ставити перед собою конкретні завдання та знаходити шляхи їх вирішення, працювати над покращенням навичок анутовання, реферування, аналізу теоретичної літератури.

Пропонується також брати участь у презентаціях фольклорних матеріалів кафедри з метою читання перед здобувачами вищої освіти невеликих рефератів з питань етномузикознавства.

Завдання для самостійної роботи

Змістовий модуль 1

ТЕМА 1

1. Визначити поняття фольклору за висловами відомих етномузикологів. Сформулювати для себе найвлучніше визначення терміну «фольклор».
2. Назвати критерії розрізнення творів культури усної, усно-писемної та писемної традиції.
3. Підготувати повідомлення на тему: «Місце етномузикології в системі мистецтвознавчих наук».

ТЕМА 2

1. Охарактеризувати теоретичну літературу вступу до етномузикознавства. Назвати знакові праці з української музичної фольклористики.
2. Опрацювати статтю К. Квітки «Потреби в справі дослідження народної музики на Україні» (К. Квітка. Вибрані статті у 2-х ч. К., Музична Україна, 1986 р., 2 ч., с. 130–138).
3. Підготувати повідомлення про один з популярних інтернет-ресурсів із записами народної музики (на вибір здобувача: «Kozamedia_ua», «Україна або Земля Козацька», «Рись», «PolyphonyProject-folkmusic» тощо).

ТЕМА 3

1. Підготуватися до обговорення: «Які якості виконавців народної музики ви вважаєте визначальними?».
2. Підготувати коротку інформацію про найвідоміших співаків або музикантів-інструменталістів вашої місцевості. До якої групи носіїв фольклору (за громадським становищем) вони належать?
3. Визначити регіональну приналежність 5–10 різножанрових творів, запропонованих викладачем (на основі слухання аудіоматеріалів та опрацювання друкованих фольклорних збірників).

ТЕМА 4

1. Охарактеризувати поняття табуїзованості обрядового фольклору.
2. Підготувати повідомлення про календарні свята та обряди вашої місцевості та їх музичний супровід.
3. Описати три цикли родинної обрядовості.
4. Опрацювати розділ «Регіональний інваріант: складові та послідовність» праці Несен І. «Весільний ритуал Центрального Полісся: традиційна структура та реліктові форми (середина XIX–XX ст.)» (І. І. Несен; Ін-т мистецтвознав., фолькл. та етнол. ім. М. Т. Рильського, Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Центр захисту культурної спадщини від надзвичайних ситуацій, Державний музей народної архітектури та побуту України. Київ: Центр захисту культурної спадщини від надзвичайних ситуацій, 2005. С. 27–62).

ТЕМА 5

1. Підготувати коротку інформацію про збірники народної музики, укладені відповідно до філологічної класифікації усної народної творчості.
2. Проаналізувати три способи виконання народної музики. Назвати жанри української пісенності відповідно до кожного з них.
3. Підготувати повідомлення про один з жанрових циклів (на вибір здобувача) згідно з культуро-жанровою систематикою українського музичного фольклору С. Людкевича – Б. Луканюка.

Змістовий модуль 2

ТЕМА 6

1. Опрацювати статтю І. Довгалюк «Початки звукового документування народної музики в Україні». *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв: науковий журнал*. Київ, 2018. С. 67–82. Серія Музичне мистецтво; вип. 1.
2. Проаналізувати основні форми збирацької роботи за типом і складом учасників.
3. Скласти орієнтовний план проведення індивідуальної фольклористичної експедиції.

ТЕМА 7

1. Визначити питання для інтерв'ювання інформантів за жанрово-родовою структурою фольклору.
2. Підготувати регіональний питальник на основі друкованих збірників та студентських випускних робіт з фондів Лабораторії музичної етнографії.
3. Підготувати повідомлення про важливість етики збирача.
4. Опрацювати видання А. Вовчака та І. Довгалюк «Документування фольклорної традиції. Засади організації і проведення фольклористичного польового дослідження, транскрибування й архівування зібраного фольклорного матеріалу» (Методичні рекомендації для студентів філологічного факультету (напрям підготовки 6.020303 – філологія: українська мова та література) / Видання друге, доповнене. Львів, 2015. 52 с).

ТЕМА 8

1. Підготувати повідомлення на тему: «Зародження фундаментального етномузикознавства (кінець XIX - середина XX ст.)».
2. Назвати видатних українських етномузикологів кінця XIX – середини XX ст., охарактеризувати їх основні доробки.
3. Описати сферу наукових інтересів К. Квітки (за матеріалами розділу «Музична фольклористика кінця XIX – середини XX ст.» праці А. Іваницького «Українська музична фольклористика: Методологія і методика» (Київ: Заповіт, 1997. С.102–112).

ТЕМА 9

1. Проаналізувати зміни ключових методологічних питань етномузикології другої половини XX ст.
2. Підготувати до участі в обговоренні на тему: «Стан української музичної фольклористики у другій половині XX ст.».
3. Опрацювати статтю В. Пасічника «Наукова біографія Володимира Гошовського: до 100-ліття від дня народження» (Етномузика: збірка статей та матеріалів на честь 100-річчя від дня народження Володимира Гошовського. Львів: ГАЛИЧ-ПРЕС, 2022. Число 18 / упор. Ю. Рибак. С. 9–24).

ТЕМА 10

1. Підготувати інформацію про один з базових українських етномузичних центрів на зламі XX-XXI століття (на вибір здобувача: ІМФЕ імені М. Рильського, ПНДЛ НМАУ імені П. Чайковського, ПНДЛМЕ ЛНМА імені М. Лисенка).
2. Охарактеризувати внесок Лабораторії музичної етнографії кафедри музикознавства, фольклору та музичної освіти РДГУ у розвиток національної музичної фольклористики (на основі праць: Рибак Ю. Фольклорні матеріали у фондах кафедри музичного фольклору Рівненського державного гуманітарного університету. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2017. Випуск 66. С. 106–149; Дзвінка Р., Алієва Л. Лабораторія музичної етнографії як центр організації науково-дослідної діяльності здобувачів вищої освіти. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: наук. зб.* Вип. 49 / упоряд. і наук. ред. В. Г. Виткалов ; редкол.: Г. П. Чміль, В. Г. Виткалов, П. Е. Герчанівська та ін.; наук.-бібліогр. редагування наукової бібліотеки РДГУ. Рівне : РДГУ, 2024. С. 304–308).
3. Означити перспективи розвитку української етномузикології.

Тестові завдання для самоконтролю
(необхідне підкреслити або відмітити)

1. Поняття «фольклор» вперше введено:

- Белою Бартоком;
- Вільямом Томсом;
- Станіславом Людкевичем.

2. Музичну фольклористику також позначають терміном:

- етнофілологія;
- етномузикознавство;
- етноорганологія.

3. Галузь етномузикознавства «музична антропологія» побутує у:

- Європі;
- Канаді;
- США.

4. Література вступу до етномузикознавства поділяється на:

- теоретичну і популярну;
- теоретичну і практичну;
- теоретичну і базову.

5. Зародження в Україні нової наукової дисципліни етномузикології асоціюють з виходом праці:

- «Ритміка українських народних пісень» Ф. Колесси;
- «Українські народні мелодії» К. Квітки;
- «Руська народна музика» П. Сокальського.

6. У сфері постійних інтересів якого вченого було порівняльне музикознавство:

- Климента Квітки;
- Володимира Гошовського;
- Миколи Лисенка.

7. Автором статті «Про вагу народних дослідів над усною словесністю» є:

- Станіслав Людкевич;

- Філарет Колесса;
- Володимир Гошовський.

8. Німецькі дослідники Еріх Моріц фон Горнбостель та Курт Закс є співавторами праці:

- «Народна музика Угорщини та сусідніх народів»;
- «Теорія і методологія в етномузикознавстві»;
- «Систематика музичних інструментів».

9. Первинними ознаками фольклору є:

- традиційність, різноманітність, популярність;
- усність, традиційність, анонімність;
- варіантність, авторство, мелодичність.

10. До особистих якостей виконавця належать:

- добрий музичний слух, музично-словесна пам'ять, наявність доброго виконавського апарату;
- краса, впевненість, сила голосу;
- багатство, темперамент, харизма.

11. За громадським становищем носіїв народної музики поділяють на:

- жінок, чоловіків, дітей;
- селян, міщан, аристократів;
- професіоналів, напівпрофесіоналів, аматорів.

12. Найважливіші функції в житті кожної суспільної групи:

- трудова, дозвілєва;
- трудова, обрядова;
- дозвілєва, землеробська.

13. Дозвілєву функцію представляють жанри:

- жнивні, колядки, ягідні;
- колядки, веснянки, звичайні;
- звичайні, збиральницькі, щедрівки.

14. Три способи виконання пісень з часів Арістотеля:

- протяжний, веселий, епічний;

- ліричний, швидкий, речетативний;
- епічний, ліричний, драматичний.

15. Класифікація народної творчості на основі поетичного тексту та сюжетів має в основі підхід:

- філологічний;
- етнографічний;
- етномузичний.

16. Авторами культуро-жанрової систематики українського фольклору є:

- Станіслав Людкевич, Климент Квітка;
- Станіслав Людкевич, Богдан Луканюк;
- Філарет Колесса, Богдан Луканюк.

17. Модель генетично пов'язаних, але мелодично різних варіантів, істотною спільною ознакою яких виступає виключно структура вірша та мелоритмічна форма, незалежно від жанру, меліки, поетичної тематики, це:

- ритмічна структура;
- мелічна форма;
- мелотип.

18. За своїм середовищним походженням весь фольклор поділяється на:

- питомий і напливовий;
- звичайний і обрядовий;
- вокальний і інструментальний.

19. Приурочений фольклор охоплює жанри:

- колядки, купальські;
- жнивні, ягідні;
- веснянки, весільні.

20. Календарно-обрядова творчість поділяється на цикли:

- зимовий, весняний, літній;
- зимовий, весняний, осінній;
- зимовий, весняний, весільний.

21. Ера механічного звукозапису розпочалася з появою:

- магнітофона;
- відеокамери;
- фонографа.

22. Експедиція, метою якої є точніше визначення маршруту добре підготовленої і технічно оснащеної експедиції, з'ясування пунктів, де відбуваються важливі й рідкісні обряди, підготовка навчальної фольклорної практики тощо називається:

- маршрутна;
- розвідувальна;
- стаціонарна.

23. Комплексна експедиція складається з:

- фахівців різних спеціальностей;
- фахівців одного профілю;
- одного фахівця.

24. Регіональний запитальник вміщує:

- пісні одного жанру з різних місцевостей;
- лише нотні зразки;
- пісні різних жанрів з однієї місцевості.

25. За П. Сокальським, розвиток музики мав три епохи:

- секунди, терції, квінти;
- кварта, квінти, терції;
- терції, кварта, квінти.

26. Класифікацію музично-синтаксичних стоп за складочисловими формами, починаючи від 7-складових до 19-складових здійснив:

- П. Сокальський;
- С. Людкевич;
- Ф. Колесса.

27. Автором праць «Фольклористична спадщина Миколи Лисенка», «Порфирій Демуцький», «М. Лисенко як збирач народних пісень» є:

- К. Квітка;

- В. Гошовський;
- Б. Луканюк.

28. Відродження теоретичної думки в українському етномузикознавстві другої половини XX ст. пов'язують з ім'ям:

- В. Гошовського;
- С. Грици;
- А. Іваницького.

29. І. Мацієвський, М. Хай, Б. Яремко є представниками напряму досліджень:

- етнохореології;
- етноінструментознавства;
- народного виконавства.

30. Базовими українськими етномузичними центрами в кінці XX – на поч. XXI ст. стали:

- ІМФЕ імені М. Рильського, НМАУ імені П. Чайковського, ЛНМА імені М. Лисенка;
- НМАУ імені П. Чайковського, ЛНМА імені М. Лисенка, Навчальна лабораторія Харківського НУМ імені Котляревського;
- ІМФЕ імені М. Рильського, ЛНМА імені М. Лисенка, кафедра музичного фольклору РДГУ.

Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Введення до спеціальності. Визначення понять «фольклор», «етномузикознавство». Значення етномузикознавства.
2. Історичні назви етномузикології («музична етнографія», «музична фольклористика», «порівняльне музикознавство», «музична антропологія»). Визначення дисципліни через її базовий термін.
3. Два види літератури вступу до етномузикознавства. Найвидатніші постаті, пов'язані з становленням вітчизняного етномузикознавства.
4. Первинні ознаки фольклорного твору. Класифікація носіїв фольклору за засобом виконання, громадським становищем та якістю виконання.
5. Етномузичний репертуар, його подвійна природа. Поняття стилю, закономірної стильової єдності традиційного етномузичного мислення.
6. Функціональність як істотна ознака народної музики. Дві найважливіші функції музичного фольклору.
7. Три підходи до класифікації народної творчості. Основні способи виконання народної музики.
8. Значення етномузичних чинників у народній творчості, їх головні складові. Особливості положення носіїв у музичній культурі усної традиції, їх типологія.
9. Культуро-жанрова систематика українського музичного фольклору Станіслава Людкевича та Богдана Луканюка. Етнокультури. Поділ вокальної музики на жанрові цикли.
10. Дві ери документування народної музики. Основні форми збирацької роботи, класифікація фольклористичних експедицій за типом та складом учасників.
11. Підготовка до проведення експедиції. Золоте правило етики збирача.
12. Обставини запису народномузичних творів. Основні способи опитування інформантів.
13. Зародження наукового етномузикознавства. Історизм як кардинальна проблема.
14. Плеяда видатних вчених-етномузикологів кінця XIX – середини XX ст., їх наукові доробки.
15. Етномузикознавство другої половини XX ст. – основні зміни в розумінні ключових методологічних питань.
16. Базові українські етномузичні центри на зламі XX-XXI століття.
17. Регіональні осередки фольклористичних досліджень. Розбудова української етномузичної педагогіки.
18. Перспективи розвитку українського етномузикознавства.

Список літератури, рекомендованої для опрацювання

1. Грица С. Трансмісія фольклорної традиції: Етномузикологічні розвідки. Київ – Тернопіль: Астон, 2002. 236 с.
2. Грица С. Українська фольклористика XIX – початку XX століття і музичний фольклор. К.; Тернопіль, 2007.
3. Довгалюк І. Друга міжнародна науково-практична конференція «Володимир Гошовський і Закарпаття». *Етномузика*. Львів, 2018. Число 14 : збірка статей та матеріалів з нагоди 25-річчя ПНДЛМЕ ЛНМА імені М. В. Лисенка / упорядник Юрій Рибак.
4. Іваницький А. Українська музична фольклористика: Методологія і методика. Київ: Заповіт, 1997, 392 с. + іл.вкл.
5. Квітка К. Вибрані статті: У 2 ч. / Упоряд., передм. та комент. А.І. Іваницького. Київ: Музична Україна, 1985-1986. Ч. 1. 1985. 142 с.; Ч. 2. 1986. 152 с.
6. Квітка К. Вступні уваги до музично-етнографічних студій. *Записки Етнографічного товариства*. Київ, 1925, кн. 1, с. 8–27.
7. Квітка К. Потреби в справі дослідження народної музики на Україні. *Музика*, 1925, № 2–3.
8. Кирчів Р. Із фольклорних регіонів України: Нариси й статті. Львів, 2002. С. 7–33.
9. Коваль-Фучило І. Колесса Філарет. Обнова української етнографії й фольклористики на Західних областях УРСР. Листування Ф. Колесси й М. Азадовського. Упорядкування, підготовка тексту, передмова, коментарі, додатки, покажчик Ірини Коваль-Фучило. Київ: Логос, 2011. 239 с.
10. Колесса Ф. Народна музика. *Українська загальна енциклопедія: Книга знань у 3 т.* / Під ред. Івана Раковського. Львів, Станіславів, Коломия, б/р, с. 530–556.
11. Колесса Ф. Про вагу наукових дослідів над усною словесністю. *Літературно-науковий вісник*, 1922, № 7, с. 37–44; № 8, с. 144–153 (також окрема відбитка, 20 с.)
12. Колесса Ф. Фольклористичні праці. Київ: Наукова думка, 1970, с. 17–33.
13. Луканюк Б. До історії терміна «етномузикологія». *Етномузика*. Упорядник. Львів, 2006. Число 1. С. 9–32. Наукові збірки ЛДМА ім. М. Лисенка. Вип. 12.

14. Луканюк Б. Етномузикознавчі праці Станіслава Людкевича. *Етномузика*. Львів, 2008. Число 4 / Упорядник І. Довгалюк. С. 161-164. Наукові збірки збірки Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка. Вип. 21.
15. Луканюк Б. Климент Квітка про виконавський фольклоризм. Науково-практична конференція до 125-річчя з дня народження К.В.Квітки: Тези доповідей / Ред.колегія Р.І.Дзвінка та ін. Рівне, 2005. С. 5–8.
16. Луканюк Б. Культуро-жанрова концепція С. Людкевича: До постановки питання [початок]. *Четверта конференція дослідників народної музики червоноруських (галицько-володимирських) та суміжних земель: матеріали* / упорядник Богдан Луканюк. Львів, 1993. С. 7–14;
17. Луканюк Б. Культуро-жанрова концепція С. Людкевича: До постановки питання [закінчення]. *П'ята конференція дослідників народної музики червоноруських (галицько-володимирських) та суміжних земель: матеріали* / упорядник Богдан Луканюк. Львів, 1994. С. 7–11.
18. Луканюк Б. Курс музичного фольклору: У 3 кн. / Львівська національна музична академія ім. М.В. Лисенка; Кафедра музичної фольклористики; Проблемна науково-дослідна лабораторія музичної етнології. Львів: СПОЛОМ, 2022. Кн. 1: Лекції, 512 с.; Кн. 2: Зразки, 392 с.; Кн. 3: Прилоги, 592 с.
19. Луканюк Б. Питання методики географічного етномузикознавства й етнографічне регіонування західноукраїнських земель. *Перша конференція дослідників народної музики західноукраїнських земель: Тези наук. повідомлень* / Упоряд. Б.С. Луканюк. Львів, 1990. С. 5–8.
20. Луканюк Б. Типологічна школа в українському етномузикознавстві. *Республ. наук.-теорет. конф. «Проблеми вивчення та пропаганди народної творчості як складової частини української національної культури»*: Тези доповідей. Ровно, 1990. С. 73–74.
21. Мурзина О. Українська музична фольклористика: Проблеми і завдання. *Українське музикознавство: Науково-методичний збірник*. Вип. 28. Київ, 1998. С. 25–31.
22. Пасічник В. Володимир Гошовський на кафедрі української фольклористики. *Вісник Львівського університету. Серія Мистецтвознавство*. 2011. Вип. 10. С.21-43.

23. Правдюк О. Українська музична фольклористика. Київ: Наук. думка, 1978. 327 с.
24. Рибак Ю. Методика ареально-типологічних досліджень в етномузикології. Досвід львівської школи. Етномузика, число 3. Львів, 2007. С. 9–22.
25. Родина Колессів – спадкоємність науково-мистецьких традицій (з нагоди 140-річчя від дня народження академіка Філарета Колесси): Збірник наукових праць та матеріалів. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2013. 728 с. + 1,5 вкл.
26. Сокальський П. Руська народна музика / Пер. (з рос. вид. 1888 р.) М. Хомичевського. Київ: Держ. вид-во образотворчого мистецтва і муз. літ. УРСР, 1959. 399 с.
27. Czekanowska Anna. Etnografia muzyczna: Metodologia i metodyka. Warszawa, 1971 (Bydgoszcz: Pomorze, 1988).
28. Nettl B. Theory and method in ethnomusicology. London: The Free Press of Glencoe, 1964. 306 p.

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Методичні рекомендації до курсу
для здобувачів вищої освіти першого освітнього ступеня
«бакалавр» денної та заочної форм навчання
спеціальності В5 «Музичне мистецтво»
спеціалізації «Музичний фольклор»

Укладач:

Алієва Л.В.

Комп'ютерний набір та верстка:

Алієва Л.В.

Формат 60х90 1/16. Папір офсетний.
Ум. др. арк. 1,1. Гарнітура Time New Roman.

*Віддруковано у відділі
інформаційного та технічного забезпечення
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12*